

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

AVIZE

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 506-A SESIUNE PLENARĂ A CESE, DIN 18 ȘI 19 MARTIE 2015

Avizul Comitetului Economic și Social European privind sistemul actual de garantare a siguranței alimentelor și aprovizionărilor cu alimente în UE și posibilitățile de a-l îmbunătăți

(aviz din proprie inițiativă)

(2015/C 268/01)

Raportor: domnul Igor ŠARMÍR

La 27 februarie 2014, în conformitate cu articolul 29 punctul A din normele de aplicare a Regulamentului său de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă pe tema

Sistemul actual de garantare a siguranței alimentelor și aprovizionărilor cu alimente în UE și posibilitățile de a-l îmbunătăți.

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 5 martie 2015.

În cea de a 506-a sesiune plenară, care a avut loc la 18 și 19 martie 2015 (ședința din 18 martie 2015), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 181 de voturi pentru, 9 voturi împotriva și 17 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1. Comitetul Economic și Social European (CESE) apreciază faptul că siguranța alimentelor se numără printre prioritățile Uniunii Europene și că a fost creat un sistem solid menit să o garanteze. Este foarte îmbucurător faptul că, începând din 2002, siguranța alimentară în UE ține de competența unei agenții specializate, Autoritatea Europeană pentru Siguranța Alimentară (EFSA), care dispune de toate mijloacele necesare pentru a evalua siguranța produselor comercializate pe piața europeană.

1.2. CESE consideră că, pe parcursul existenței sale, EFSA și-a demonstrat competența. Aceasta joacă, fără îndoială, un rol foarte important în prevenirea riscurilor sanitare în Europa. Grație ei, UE dispune de unul dintre cele mai performante sisteme de protecție a sănătății publice din lume. Cu toate acestea, având în vedere că sănătatea publică este un subiect extrem de delicat și că încrederea consumatorilor constituie o preocupare majoră pentru EFSA, este necesar să se examineze, în continuare, posibilitățile de îmbunătățire a sistemului actual, în special în contextul noilor probleme ridicate de știință. În interesul acestui obiectiv, CESE dorește să facă o serie de propuneri.

1.3. Transparența procedurii de evaluare a produselor noi, chimice sau de altă natură, destinate să intre în lanțul alimentar constituie, fără îndoială, o condiție esențială pentru încrederea consumatorilor în sistem și în produsele evaluate. CESE consideră că sunt posibile unele îmbunătățiri în acest domeniu. De exemplu, studiile normative prezentate de fabricanți și care trebuie să demonstreze inocuitatea produsului respectiv nu sunt publicate în revistele științifice și nu numai că datele brute ale acestor studii nu sunt puse sistematic la dispoziția comunității științifice, dar, în numeroase cazuri, se invocă direct secretul comercial. CESE este convins că această situație nu este corectă din punct de vedere juridic deoarece, conform însăși EFSA, datele privind studiile normative nu au un caracter confidențial.

1.4. CESE invită Comisia Europeană să modifice legislația în cauză în mod corespunzător, astfel încât aceasta să impună publicarea sistematică, după expertiza realizată de EFSA, a studiilor normative respective, precum și a datelor brute ale acestor studii, pe site-ul web al EFSA.

1.5. CESE salută Comisia pentru recentele sale inițiative menite să publice informații în mod proactiv.

1.6. În trecut, agenția s-a aflat într-o situație dificilă din cauza conflictelor de interese ale unora dintre experții săi. CESE felicită EFSA pentru eforturile sale din 2012 în vederea normalizării situației, dar recomandă să mențină o atitudine vigilentă, având în vedere caracterul extrem de sensibil al acestui aspect specific evaluării oficiale.

1.7. Sarcina EFSA este îngreunată de existența unor studii științifice, ale căror rezultate sunt în mod clar influențate de sursa lor de finanțare și care ar putea deveni foarte controversate. CESE recomandă ca EFSA să acorde o atenție deosebită acestui fenomen, literatura științifică reprezentând o referință importantă pentru procedura de evaluare.

1.8. CESE felicită EFSA pentru eforturile considerabile depuse în ultimii ani în vederea unei mai bune înțelegeri a acțiunii amestecurilor, precum și a dezvoltării de noi metodologii utilizabile în cadrul procedurii de evaluare, și încurajează EFSA să pună în aplicare aceste metodologii cât mai curând posibil.

1.9. CESE recomandă prudență în ceea ce privește aplicarea principiului conform căruia „caracterul nociv al unei substanțe depinde de doza ingerată”, deoarece un număr considerabil de endocrinologi prezintă, de 20 de ani încoace, dovezi că, în ceea ce privește substanțele cunoscute sub numele de „perturbatori endocrini”, variabila decisivă nu este doza, ci momentul expunerii. Cadrul reglementar nu ține încă seama de aceste noi cunoștințe, așa cum s-a semnalat într-un recent raport al Parlamentului European ⁽¹⁾.

1.10. CESE recomandă Comisiei Europene să stabilească, în urma consultării din Comunitatea endocrinologilor, o listă de produse care ar putea avea un impact negativ asupra dezvoltării sistemului endocrin. CESE recomandă Comisiei Europene să aplice principiul precauției în cazul substanțelor prezente pe listă, în așteptarea unui consens al comunității științifice, fie asupra caracterului lor periculos din punct de vedere hormonal, fie a inocuității lor.

1.11. Importul de dăunători și boli din țări terțe poate avea consecințe dramatice pentru producătorii și consumatorii din Uniunea Europeană. Efectuarea unor controale mai stricte la frontieră, aplicarea principiului reciprocității și voința politică a autorităților europene sunt vitale pentru a garanta coerența sistemului.

1.12. UE trebuie să vegheze la a se dota cu un sistem comercial care să nu submineze garanțiile în materie de siguranță alimentară a cetățenilor europeni. Revizuirea reglementărilor privind sănătatea plantelor și sănătatea animală reprezintă o oportunitate de a îmbunătăți punerea în aplicare a sistemelor de control, de a le aplica în mod uniform și de a împiedica impactul social, de mediu și economic negativ.

1.13. CESE solicită să se asigure trasabilitatea integrală a alimentelor, „de la fermă la consumator” (inclusiv a alimentelor importate), pentru a permite consumatorilor să aleagă alimente de o anumită calitate și conforme cu standardele de siguranță în vigoare în UE.

2. Observații generale

2.1. Prezentul aviz abordează două subiecte oarecum diferite, care au, însă, un numitor comun: garantarea punerii la dispoziție de alimente sigure pentru societatea europeană. Prima parte este consacrată sistemului actual de evaluare a noilor produse menite să intre în lanțul alimentar, în timp ce obiectivul celei de a doua părți constă în a semnală anumite aspecte problematice pe care le prezintă comerțul internațional în ceea ce privește produsele agroalimentare atât pentru agricultori, cât și pentru consumatori și cetățeni, în general.

2.2. Siguranța alimentelor constituie una dintre prioritățile oficiale ale UE, iar la nivel instituțional, aceasta este, fără îndoială, pe deplin asigurată de Comisia Europeană și de EFSA. Este de netăgăduit faptul că se poate considera că gestionarea riscurilor microbiologice se află sub control. Cu toate acestea, în secolul XX, la riscurile microbiologice s-au adăugat riscurile chimice, iar, în acest domeniu, situația este mai puțin clară.

⁽¹⁾ Rezoluția Parlamentului European din 14 martie 2013 referitoare la protecția sănătății publice împotriva perturbatorilor endocrini [2012/2066 (INI)].

2.3. În cursul ultimilor 60 de ani, peste 100 000 de molecule noi, produse chimice de sinteză, au fost eliberate în mediul înconjurător. Cu toate acestea, doar o parte neglijabilă dintre aceste produse (între 1 și 2 %) au fost evaluate în privința riscurilor posibile legate de sănătatea umană ⁽²⁾, ceea ce este, printre altele, îngrijorător din punctul de vedere al siguranței alimentelor. Într-adevăr, în afară de substanțele care intră direct în lanțul alimentar (aditivi alimentari, reziduuri de pesticide sau de materiale plastice) și care, în principiu, fac obiectul procedurii de evaluare, există și alte substanțe care pot intra în acest lanț în mod indirect, prin intermediul solului, al aerului și al apei.

2.4. După o utilizare și un consum mai mult sau mai puțin extinse, o serie de produse chimice de sinteză au fost deja retrase de pe piață, întrucât s-au demonstrat științific toxicitatea și/sau proprietățile lor cancerigene (a se vedea, de exemplu, punctul 2.5). Cu toate acestea, alte produse nu au fost încă interzise, în ciuda existenței unor suspiciuni științifice mai mult sau mai puțin fondate. Prin urmare, este absolut legitim să ne întrebăm care este legătura dintre expunerea populației umane la aceste noi produse chimice de sinteză, pe de o parte, și creșterea exponențială, în țările dezvoltate, a numărului de cazuri de cancer și de boli neurodegenerative, precum și de sterilitate, diabet sau obezitate, pe de altă parte.

2.5. UE a instaurat un sistem solid menit să prevină riscurile legate de introducerea de produse noi, chimice sau de altă natură, în lanțul alimentar. Pe plan instituțional, Comisia Europeană (DG SĂNĂTATE) este responsabilă de gestionarea riscurilor, în timp ce EFSA, agenția europeană competentă la nivel tehnic, este responsabilă de evaluarea riscurilor. Punerea în aplicare a noului sistem a generat deja anumite rezultate de natură să le ofere garanții consumatorilor: de exemplu, în urma evaluărilor aprofundate, numărul de pesticide autorizate în UE a scăzut dramatic între 2000 și 2008 (de la 1 000 la 250). Pe de altă parte, această evoluție îi preocupă pe agricultori, care încep să sufere de pe urma lipsei de substanțe active care să le permită să lupte împotriva dăunătorilor. În mod paradoxal, multe dintre aceste substanțe active interzise în UE sunt autorizate în țări terțe care își exportă producția pe piața europeană.

2.6. În pofida existenței unui sistem robust, experiența funcționării sale a demonstrat că anumite aspecte ale expertizei pot fi încă îmbunătățite, cu atât mai mult cu cât noile descoperiri științifice și aplicațiile lor comerciale reprezintă, adesea, noi provocări pentru procedura de evaluare. Aceste provocări sunt de ordin sistemic și metodologic.

3. Posibilitățile de îmbunătățire a sistemului de evaluare a produselor noi care intră în compoziția produselor alimentare

3.1. Evaluarea efectuată de EFSA se bazează pe un studiu științific care ar trebui să dovedească inocuitatea produsului respectiv. Conform legislației actuale, acest studiu de referință trebuie prezentat de către solicitant, adică de către întreprinderea care intenționează să introducă produsul pe piață. Or, acest aspect nu este foarte încurajator, întrucât rezultatele studiilor științifice pot fi extrem de diferite în funcție de sursa lor de finanțare (a se vedea punctul 3.4). Cu toate acestea, este adevărat că reglementările UE aplicate de EFSA prevăd condiții care trebuie respectate în momentul realizării acestor studii, precum și, pentru etapele ulterioare ale procedurii de evaluare, mecanisme pentru echilibrarea tendinței descrise în fraza precedentă.

3.2. Un alt aspect problematic al procedurii de evaluare îl constituie confidențialitatea acestor studii normative, care pare a fi controversată: aceste studii nu sunt publicate în reviste științifice, iar datele brute fac adesea obiectul „secretului comercial”, ceea ce împiedică comunitatea științifică să efectueze o contraexpertiză ⁽³⁾. Înțelegem că este necesar ca datele și informațiile privind produsele noi, care ar putea scoate la iveală fie componența produselor, fie procedeul de fabricație a acestora, să fie protejate de „secretul comercial”. Însă nu acesta este cazul datelor privind studiile normative, care nu traduc decât reacția cobailor care au consumat produsele studiate. Întrucât, în acest caz, aplicarea secretului comercial nu este justificată de protecția intereselor legitime ale producătorilor ⁽⁴⁾, CESE consideră că aceasta este abuzivă și solicită adaptarea legislației astfel încât datele brute obținute din studii normative să fie puse în mod sistematic la dispoziția comunității științifice (pe site-ul internet al agenției), după evaluarea efectuată de către EFSA.

⁽²⁾ Această estimare a fost făcută independent de Vincent Coglianò de la Agenția Internațională pentru Cercetare în Domeniul Cancerului și de Andreas Kortenkamp, care conduce Centrul de toxicologie de la Universitatea din Londra.

⁽³⁾ De exemplu, datele brute ale studiului normativ cu privire la porumbul modificat genetic MON 863 nu au fost puse la dispoziția comunității științifice decât în temeiul hotărârii unei instanțe germane, în 2005, iar în ianuarie 2013, societatea Monsanto a amenințat EFSA că o va acționa în justiție „pentru dezvăluirea secretului comercial”, ca urmare a divulgării de către directoarea EFSA, pe internet, sub presiunea mediatică și a unei părți a comunității științifice, a datelor privind porumbul GM NK 603.

⁽⁴⁾ Conform EFSA, datele studiilor normative (de referință) nu au un caracter confidențial.

3.3. EFSA este o agenție publică instituită pentru a asigura o expertiză științifică independentă a produselor noi care intră în compoziția produselor alimentare. EFSA a fost însă criticată în trecut din cauza conflictelor de interese ale unora dintre experții săi. În majoritatea cazurilor, aceștia erau, în același timp, consultanți ai ILSI⁽⁵⁾. CESE apreciază că, în 2012, EFSA a făcut un efort important pentru a remedia această problemă, astfel încât, în prezent, situația s-a normalizat în consecință. Având în vedere caracterul sensibil al acestui aspect, CESE recomandă să se adopte, în continuare, o atitudine vigilentă.

3.4. În cadrul evaluării, agențiile competente fac referire și la studiile privind domeniul respectiv, publicate în literatura științifică. Cu toate acestea, s-a demonstrat că rezultatele studiilor științifice pot fi extrem de diferite în funcție de sursa lor de finanțare⁽⁶⁾. Independența cercetătorilor este esențială pentru a garanta fiabilitatea sistemului, iar sarcina EFSA este complicată de necesitatea de a distinge între studiile științifice de înalt nivel și cele ale căror rezultate sunt îndoielnice din cauza greșelilor metodologice sau de altă natură.

4. Posibilitățile de îmbunătățire a metodologiei procedurii de evaluare a produselor cu posibile efecte nocive

4.1. Metodologia de evaluare a substanțelor chimice care pot fi încorporate în produsele alimentare se bazează pe așa-numitul principiu al lui Paracelsus. Conform acestui principiu, „totul este otrăvă și nimic nu este otrăvă: depinde de doză”. Prin urmare, pentru fiecare produs trebuie determinată o „doză zilnică admisibilă” (DZA). Cu alte cuvinte, majoritatea produselor noi pot fi consumate zilnic, cu condiția să nu se depășească o anumită cantitate.

4.2. Timp de secole, aplicarea principiului lui Paracelsus putea fi considerată fiabilă. Dar noile substanțe sintetice pe care le conțin, de mai multe decenii, produsele alimentare constituie o nouă provocare și exclud aplicarea oarbă a acestui principiu.

4.3. Prima problemă privește gestionarea alimentației persoanelor luate în considerare în mod individual. Într-adevăr, consumatorii ignoră cu totul existența dozei zilnice admisibile și, prin urmare, nu au posibilitatea, nici măcar în teorie, de a controla că nu depășesc cantitatea „autorizată” dintr-o anumită substanță, care poate fi conținută în mai multe produse alimentare consumate zilnic⁽⁷⁾. În realitate, acest concept rămâne foarte științific și tehnic, iar aplicarea sa este rezervată unui cerc restrâns de specialiști.

4.4. Organismul uman nu este expus la o singură substanță chimică, ci la un număr mare de reziduuri de pesticide, de materiale plastice și de aditivi alimentari conținuți în alimentație. Or, doza zilnică admisibilă nu este determinată decât pentru fiecare substanță chimică în parte, fără a se ține seama de posibilul efect cumulativ sau chiar sinergic. Din păcate, acest efect este departe de a fi pur ipotetic, dat fiind că mai multe studii au subliniat deja faptul că acțiunea cumulată a mai multor substanțe care, la nivel individual, nu prezintă probleme, poate avea consecințe grave⁽⁸⁾.

4.5. Agențiile responsabile pentru evaluarea produselor cu potențiale efecte nocive, cum ar fi EFSA sau FDA din Statele Unite, studiază de mai mulți ani efectul cumulativ și efectul sinergic, dar rezultatele eforturilor lor nu au fost încă transpuse în legislație⁽⁹⁾, situație care este legată de dificultățile științifice și de complexitatea acestei sarcini. Cu toate acestea, EFSA declară că este destul de aproape de transpunerea în planul reglementării a cunoștințelor științifice din acest domeniu, iar CESE o îndeamnă să facă acest lucru cât mai curând posibil.

⁽⁵⁾ ILSI (International Life Science Institute) – organizație de lobby a multinaționalelor din sectorul agrochimic, agroalimentar și al biotehnologiei, de tipul Coca-Cola sau Monsanto. În primăvara anului 2012, în urma unui raport al Curții de Conturi (Raportul special nr. 15/2012), care a evidențiat absența clarității în gestionarea unor conflicte de interese în cadrul EFSA, Parlamentul European a raportat în a doua lectură decizia sa de a aproba descărcarea de gestiune a Agenției pentru 2010, în așteptarea unor informații suplimentare privind politica acesteia în materie de conflicte de interese.

⁽⁶⁾ A se vedea, de exemplu, Frederick vom Saal & Claude Hughes, „An extensive new literature concerning low-dose effects of bisphenol-A shows the need for a new risk assessment”, *Environmental Health Perspectives*, vol. 113, august 2005, pp. 926-933.

⁽⁷⁾ De exemplu, îndulcitorului artificial aspartam este prezent în 6 000 de produse diferite.

⁽⁸⁾ De exemplu, Sofie Christiansen, Ulla Hass et al., „Synergic disruption of external male sex organ development by a mixture of four antiandrogens”, *Environmental Health Perspectives*, vol. 117, nr. 12, decembrie 2009, pp. 1839-1846.

⁽⁹⁾ În 2006, comisarul european însărcinat cu agricultura, interogată de Paul Lannoye, deputat în Parlamentul European, a recunoscut vidul juridic în ce privește evaluarea amestecurilor. Însă, de la această recunoaștere, nu s-a înregistrat niciun progres semnificativ.

4.6. În fine, principiul lui Paracelsus a fost pus sub semnul întrebării de fenomenul așa-numiților „perturbatori endocrini”. Este vorba despre substanțe care au tendința de a imita funcționarea hormonilor, cel mai adesea a hormonului feminin estrogen. Conform unei părți importante a endocrinologilor, adesea, aceste substanțe au un efect nefast atunci când organismul este expus unor cantități net inferioare dozei zilnice admisibile, și nu este nici măcar posibil să se determine o valoare-limită sub care acestea nu ar fi nocive⁽¹⁰⁾. S-a demonstrat că, în cazul perturbatorilor endocrini, variabila crucială o reprezintă nu doza, ci momentul expunerii. În mod concret, perioada cea mai periculoasă o reprezintă cea în care se dezvoltă sistemul endocrin al individului (viața prenatală, primii ani ai copilăriei și pubertatea). O altă particularitate a perturbatorilor endocrini o constituie faptul că toxicitatea lor se poate manifesta după mai mulți ani, sau chiar decenii după expunere.

4.7. Un număr mare de substanțe, naturale sau sintetice, sunt considerate, în prezent, de către endocrinologi ca reprezentând perturbatori endocrini, iar multe dintre acestea se regăsesc în mod regulat în alimentația umană. Este vorba, de exemplu, de diverse pesticide, dioxine, PCB și ftalați, dar discuția cea mai aprinsă privește, în prezent, materialul de ambalaj denumit bisfenol A⁽¹¹⁾.

4.8. S-a evidențiat faptul că perturbatorii endocrini contribuie în mod decisiv la o scădere îngrijorătoare a fertilității la bărbați (fenomen constat de la cel de al doilea Război Mondial încolo), și la o creștere considerabilă a cazurilor de cancer testicular și de prostată la bărbați și de cancer mamar la femei, precum și la alte patologii grave⁽¹²⁾.

4.9. Organismele europene competente, și anume EFSA și DG SĂNĂTATE, ezită să ia măsurile recomandate cu fermitate de endocrinologi, motivația constituind-o faptul că comunitatea științifică ar avea opinii împărțite în ce privește acțiunea nocivă a dozelor foarte mici⁽¹³⁾. Or, o mare parte a oamenilor de știință care desfășoară activități de cercetare originală în endocrinologie consideră că acțiunea unor doze foarte mici de substanțe pe care ei le recunosc ca perturbatori endocrini este foarte periculoasă, în special pentru femeile însărcinate și copiii mici. Conform acestora, este vorba despre un fapt stabilit, demonstrat de „mii de studii științifice”⁽¹⁴⁾, în timp ce conform EFSA, acțiunea unor doze foarte mici este doar o simplă ipoteză.

4.10. În urma unui raport amănunțit⁽¹⁵⁾ comandat de DG MEDIU, care a confirmat opinia endocrinologilor, în octombrie 2012, DG SĂNĂTATE a cerut EFSA să analizeze criteriile privind definiția factorilor perturbatori endocrini și să evalueze pertinenta metodelor de testare existente în acest domeniu. Totuși acest demers nu a fost încă realizat, iar Comisia Europeană nu propune deocamdată decât o foaie de parcurs care stabilește bazele unei definiții a perturbatorilor endocrini⁽¹⁶⁾. Prin urmare, sarcina în sine a fost amânată până la sfârșitul anului 2016.

4.11. Comunitatea endocrinologilor și-a exprimat în mai multe rânduri dezacordul față de poziția adoptată de EFSA și de alte organe consultative și de reglementare în ce privește perturbatorii endocrini. Este vorba, în special, de declarația de consens publicată de Societatea americană de endocrinologie, ce aduce laolaltă peste 1 000 de persoane care profesază în domeniu⁽¹⁷⁾, de colocviul internațional organizat la Berlin, în septembrie 2012, sau de „Declarația de la Berlaymont” din mai 2013⁽¹⁸⁾. Toți semnatarii acestei declarații erau specialiști care publicau activ lucrări pe această temă și considerau că este urgent ca legislația UE să înceapă să țină seama de cunoștințele acumulate de-a lungul anilor. De exemplu, ultimul regulament privind pesticidele, din martie 2013, impune realizarea de teste pentru a stabili dacă noul produs este, printre altele, mutagen, dar nu impune evaluarea activității sale hormonale. Acest lucru arată că preocupările endocrinologilor sunt încă departe de a fi luate în serios de către autoritățile competente.

⁽¹⁰⁾ *The 2013 Berlaymont Declaration on Endocrine Disruptors.*

⁽¹¹⁾ În 2008, comercializarea biberonelor fabricate din bisfenol A a fost interzisă în Canada, iar, în 2011, UE a adoptat aceeași măsură. Începând cu 1 ianuarie 2015, Franța a interzis utilizarea bisfenolului A pentru toate produsele destinate să intre în contact cu produsele alimentare. Această interdicție a fost justificată de un aviz științific al agenției naționale ANSES. La 21 ianuarie 2015, EFSA a publicat un aviz în care se afirmă că „la nivelurile actuale de expunere, bisfenolul A nu prezintă riscuri pentru sănătatea consumatorilor, indiferent de grupele de vârstă”.

⁽¹²⁾ Rezoluția Parlamentului European din 14 martie 2013 referitoare la protecția sănătății publice împotriva perturbatorilor endocrini [2012/2066 (INI)], considerentele A și C, și *The 2013 Berlaymont Declaration on Endocrine Disruptors.*

⁽¹³⁾ EFSA face referire, în special, la colocviul pe care l-a organizat la Berlin, în iunie 2012, la care experții în endocrinologie nu au reprezentat decât o parte (minoritară) a participanților.

⁽¹⁴⁾ Afirmarea endocrinologului american Frederick vom Saal la conferința internațională desfășurată la Berlin, în septembrie 2012.

⁽¹⁵⁾ Andreas Kortenkamp, Olwenn Martin, Michael Faust, Richard Evans, Rebecca McKinlay, Frances Orton și Erika Rosivatz, „*State of the art assessment of endocrine disruptors*”, raport final, 23.12.2011.

⁽¹⁶⁾ Foaie de parcurs a Comisiei Europene pe tema „Defining criteria for identifying Endocrine Disruptors in the context of the implementation of the Plant Protection Product Regulation and Biocidal Products Regulation”, iunie 2014.

⁽¹⁷⁾ Evanthia Diamanti-Kandarakis și alii, „*Endocrine-disrupting chemicals: an Endocrine Society scientific statement*”, *Endocrine Reviews*, vol. 30, n° 4, iunie 2009, pp. 293-342.

⁽¹⁸⁾ *The 2013 Berlaymont Declaration on Endocrine Disruptors.*

4.12. CESE consideră că este urgent să se înceapă să se țină seama, în cadrul reglementărilor, de cunoștințele acumulate în materie de endocrinologie și, prin urmare, este de acord cu poziția exprimată de Parlamentul European ⁽¹⁹⁾. Chiar dacă opinia „comunității științifice în sensul larg al termenului” este împărțită, punctul de vedere al unei mari părți a comunității endocrinologilor ar trebui să fie mai mult decât suficient pentru a aplica cel puțin principiul precauției substanțelor recunoscute de endocrinologi ca perturbatori endocri.

5. Comerțul internațional: dăunători și boli agricole

5.1. Organizația Mondială a Comerțului (OMC) solicită membrilor săi să ducă negocieri pentru a continua schimburile de produse agricole și a le înlesni, reducând în mod substanțial și progresiv ajutoarele interne și protecția produselor lor, obiectivul fiind acela de a favoriza o liberalizare tot mai mare.

5.2. Pe o piață mondială tot mai liberalizată și în care circulația comercială a produselor vegetale se intensifică și se consolidează în urma acordurilor comerciale pe care UE le încheie cu țări terțe, riscul de a introduce noi dăunători și noi boli este tot mai mare.

5.3. Producătorii europeni sunt foarte îngrijorați și își exprimă mari temeri în ce privește intrarea unor agenți dăunători, dintre care mulți foarte periculoși și care nu existau, până în prezent, pe teritoriul european. În anumite cazuri, apariția și propagarea lor ar putea provoca un declin brutal al diverselor producții europene, în special în culturile mai puțin răspândite, și ar putea astfel genera pierderi economice importante pentru producători.

5.4. Pe lângă amenințarea pe care o reprezintă pentru activitatea agricolă legată de anumite producții, apariția dăunătorilor sau a bolilor de origine străină duce la creșterea costurilor de producție ale agricultorilor europeni și, prin urmare, duce la declinul rentabilității exploatațiilor lor. Mai mult, acestea pot avea un impact economic, de mediu sau social major asupra întregului teritoriu european.

5.5. Pentru a cita un exemplu actual clar, elocvent și incontestabil, care dovedește gravitatea acestei probleme, trebuie să menționăm cazul recent al importului de citrice provenind din Africa de Sud. În timpul ultimei campanii, în porturile europene a sosit un număr important de încărcături de astfel de citrice sud-africane contaminate cu o ciupercă periculoasă, *Guignardia Citricarpa*, care provoacă antracnoza. Mai concret, acest agent patogen a fost detectat de 35 de ori în citricele importate din Africa de Sud.

5.6. Astfel, laxismul UE pune în pericol cele 500 000 de hectare consacrate citricelor pe teritoriul său, dat fiind că nu se dispune de un tratament eficace pentru eradicarea acestei boli. Apariția sa ar produce efecte economice, de mediu și sociale foarte negative și ar compromite siguranța aprovizionării.

5.7. Proiectul de nouă reglementare în domeniul fitosanitar ameliorează, din anumite puncte de vedere, Directiva 2000/29/CE a Consiliului din 8 mai 2000 privind măsurile de protecție împotriva introducerii în Comunitate de organisme nocive pentru produsele vegetale și împotriva propagării acestora în interiorul Comunității ⁽²⁰⁾, dar continuă să nu abordeze anumite aspecte de o importanță crucială, astfel încât problemele cele mai importante rămân nesoluționate.

5.8. Trebuie, de asemenea, subliniat că condițiile de producție a alimentelor importate din țări terțe nu sunt aceleași ca cele aflate în vigoare în UE. Aceste state permit utilizarea a numeroase produse fitosanitare neautorizate în Europa, limitele lor maxime de reziduuri (LMR) sunt mai ridicate decât cele permise pe teritoriul european, iar condițiile sociale și de muncă sunt diferite de cele din Europa (protecția asigurată este inferioară sau lipsește cu desăvârșire).

5.9. Din punctul de vedere al consumatorilor europeni, trebuie insistat asupra diferenței clare, în termeni de siguranță și trasabilitate, dintre produsele străine și cele provenite din UE.

⁽¹⁹⁾ Rezoluția Parlamentului European din 14 martie 2013 referitoare la protecția sănătății publice împotriva perturbatorilor endocri [2012/2066 (INI)].

⁽²⁰⁾ JO L 169, 10.7.2000, p. 1.

5.10. Legislația actuală limitează și restrânge utilizarea unui număr tot mai mare de materii active pentru combaterea anumitor dăunători sau boli. Aceste restricții impuse agricultorilor europeni ar putea ajunge să privească 50 % din produsele disponibile în ultimii ani. Mai mult, persoanele cărora le revine sarcina de a aplica aceste tratamente trebuie să îndeplinească cerințe sporite, trebuind să dispună de o formare mai aprofundată și să utilizeze mai multe mijloace de protecție atunci când aplică aceste tratamente.

5.11. Principiul reciprocității ar trebui să garanteze faptul că toate produsele care sosesc pe o anumită piață au fost produse cu respectarea aceluiași obligații sau standarde aplicabile produselor europene în materie de securitate sanitară, ecocondiționalitate, utilizare de materii active etc.

Bruxelles, 18 martie 2015.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE
